

ZAKONA
o uporedivosti naknada povezanih sa računom za plaćanje potrošača,
prebacivanju računa za plaćanje potrošača i računu za plaćanje
sa osnovnim uslugama

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se transparentnost i uporedivost naknada povezanih sa računom za plaćanje potrošača, prava potrošača na prebacivanje računa za plaćanje i uslovi i način ostvarivanja prava na otvaranje i korišćenje računa za plaćanje sa osnovnim uslugama.

Računi za plaćanje na koje se primjenjuje ovaj zakon

Član 2

Ovaj zakon primjenjuje se na račune za plaćanje koji potrošačima omogućavaju korišćenje najmanje sljedećih platnih usluga:

- 1) uplatu gotovog novca na račun za plaćanje;
- 2) isplatu gotovog novca sa računa za plaćanje, i
- 3) izvršavanje platnih transakcija, uključujući kreditne transfere u korist drugog lica ili od drugog lica.

Zabrana diskriminacije

Član 3

Pri otvaranju računa za plaćanje potrošaču koji ima zakonit boravak u Crnoj Gori, uključujući i pristup računu za plaćanje sa osnovnim uslugama, zabranjena je svaka diskriminacija, neposredna ili posredna, po bilo kom osnovu, a naročito po osnovu rase, pola, genetskih osobina, nacionalne pripadnosti, socijalnog porijekla, rođenja, vjeroispovijesti, političkog ili drugog uvjerenja, imovinskog stanja, mjesta boravka, kulture, jezika, starosti, seksualnog opredjeljenja i psihičkog ili fizičkog invaliditeta.

Primjena drugog zakona

Član 4

Na prava i obaveze pružalaca platnih usluga i potrošača u vezi sa računom za plaćanje koje nijesu uređene ovim zakonom, primjenjuju se odredbe zakona i podzakonskih propisa kojima se uređuje platni promet.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 5

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju izraze u ženskom rodu.

Značenje pojedinih izraza

Član 6

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) **naknade** su sve naknade i troškovi koje potrošač plaća pružaocu platnih usluga za usluge povezane sa računom za plaćanje ili u vezi sa tim uslugama, ako postoje;
- 2) **pasivna kamatna stopa** je kamatna stopa po kojoj pružalac platnih usluga plaća kamate potrošaču na novčana sredstva na računu za plaćanje;
- 3) **trajni nalog** je instrukcija koju platilac daje pružaocu platnih usluga koji mu vodi račun za plaćanje, za izvršavanje kreditnih transfera u redovnim vremenskim razmacima ili na unaprijed utvrđene datume;
- 4) **ugovor o prekoračenju** je ugovor kojim pružalac platnih usluga potrošaču stavlja na raspolaganje novčana sredstva koja prelaze raspoloživi iznos novčanih sredstava na računu za plaćanje potrošača;
- 5) **prećutno prekoračenje** je iznos novčanih sredstava koji pružalac platnih usluga prećutno stavlja na raspolaganje potrošaču, a koji prelazi raspoloživo stanje novčanih sredstava na računu za plaćanje potrošača ili iznos ugovorenog prekoračenja;
- 6) **usluge povezane sa računom za plaćanje** su sve usluge u vezi sa otvaranjem, vođenjem i ukidanjem računa za plaćanje, uključujući platne usluge i platne transakcije na osnovu čekova i mjenica u skladu sa Ženevskom konvencijom o jedinstvenom zakonu o čekovima od 19. marta 1931. godine i Ženevskom konvencijom o jedinstvenom zakonu o trasiranim i sopstvenim mjenicama od 7. juna 1930. godine i sličnim čekovima i mjenicama uređenim pravom država koje nisu učesnice tih konvencija, putničkih čekova i poštanskih novčanih uputnica prema definiciji Svjetske poštanske unije, kao i ugovoreno i prećutno prekoračenje;
- 7) **prebacivanja računa za plaćanje** je, na zahtjev potrošača: a) prenos informacija sa jednog pružaoca platnih usluga na drugog o svim ili pojedinim trajnim nalogima za kreditne transfere, ponavljajućim direktnim zaduženjima i ponavljajućim dolaznim kreditnim transferima koji se izvršavaju na računu za plaćanje, b) prenos raspoloživih novčanih sredstava sa računa za plaćanje kod jednog pružaoca platnih usluga na račun za plaćanje kod drugog pružaoca platnih usluga, ili c) oboje, uz ukidanje ili bez ukidanja prethodnog računa za plaćanje;
- 8) **zakonit boravak u Crnoj Gori** označava boravak fizičkog lica u Crnoj Gori u skladu sa propisima kojima se uređuje prebivalište i boravište građana, odnosno boravak stranaca u skladu sa zakonom kojim se uređuju prava stranaca, uključujući i stranca koji boravi u Crnoj Gori u skladu sa zakonima kojima se uređuju azil i izbjeglice ili na osnovu međunarodnog ugovora;

9) **nadležni organ** je organ koji je imenovala država članica kao nadležni, a u Crnoj Gori nadležni organ je Centralna banka Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka).

Pojmovi pružalac platnih usluga, kreditna institucija, korisnik platnih usluga, potrošač, platilac, primalac plaćanja, platna usluga, platna transakcija, račun za plaćanje, platni instrument, nalog za plaćanje, kreditni transfer, direktno zaduženje, novčana sredstva, okvirni ugovor, radni dan, trajni medij i država članica imaju značenje utvrđeno zakonom kojim se uređuje platni promet.

II. TRANSPARENTNOST I UPOREDIVOST NAKNADA POVEZANIH SA RAČUNOM ZA PLAĆANJE

Primjena odredbi ovog poglavlja

Član 7

Odredbe ovog poglavlja primjenjuju se na sve pružaoce platnih usluga koji potrošačima pružaju uslugu otvaranja i vođenja računa za plaćanje.

Lista najreprezentativnijih usluga povezanih sa računom za plaćanje

Član 8

Centralna banka svojim propisom utvrđuje listu od najmanje 10, a najviše 20 najreprezentativnijih usluga povezanih sa računom za plaćanje (u daljem tekstu: lista najreprezentativnijih usluga) za koje potrošači plaćaju naknade, a koje nudi najmanje jedan pružalac platnih usluga u Crnoj Gori, i objavljuje je na svojoj internet stranici.

Lista najreprezentativnijih usluga sadrži pojmove i definicije za svaku pojedinačnu uslugu povezanu sa računom za plaćanje.

Pri utvrđivanju liste najreprezentativnijih usluga, Centralna banka uzima u obzir:

- usluge koje potrošači najčešće koriste u vezi sa računom za plaćanje, i
- usluge koje potrošače izlažu najvećem trošku.

Centralna banka, po potrebi, ažurira listu najreprezentativnijih usluga povezanih sa računom za plaćanje u skladu sa st. 1 do 3 ovog člana.

Informativni dokument o naknadama

Član 9

Pružalac platnih usluga dužan je da, u primjerenom roku prije zaključenja sa potrošačem okvirnog ugovora o računu za plaćanje, dostavi potrošaču, u papirnoj formi ili drugom trajnom mediju, informativni dokument o naknadama za najreprezentativnije usluge povezane sa računom za plaćanje (u daljem tekstu: informativni dokument o naknadama), koji sadrži spisak usluga sa liste

najreprezentativnijih usluga koje pružalac platnih usluga ima u ponudi i podatke o pojedinačnoj naknadi i kamati za svaku uslugu.

Zajedno sa informativnim dokumentom o naknadama, pružalac platnih usluga dužan je potrošaču dati i sve prethodne informacije za zaključenje okvirnog ugovora u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje platni promet.

Informativni dokument o naknadama mora:

- 1) da sadrži nazive svih usluga sa liste najreprezentativnijih usluga i naknade za usluge sa te liste koje pruža, a ako ne pruža pojedinu od tih usluga, oznaku da tu uslugu ne pruža;
- 2) biti kratak i samostalan dokument;
- 3) biti napisan jasno, lako razumljivim riječima i slovima veličine koja omogućava čitljivost;
- 4) biti jednako razumljiv kada je kucan ili fotokopiran u crno-bijeloj verziji, ako je izvorna verzija bila u boji;
- 5) biti tačan i ne smije biti obmanjujući;
- 6) da sadrži naknade u eurima, a u drugoj valuti samo ako je tako ugovoreno između pružaoca platnih usluga i potrošača;
- 7) imati naziv „Informativni dokument o naknadama“ na vrhu prve stranice, pored logotipa pružaoca platnih usluga, kako bi se razlikovao od drugih dokumenata;
- 8) imati izjavu o tome da sadrži naknade za najreprezentativnije usluge sa liste najreprezentativnijih usluga i da su detaljne predugovorne i ugovorne informacije o svim uslugama, uključujući i naknade za usluge koje nijesu na toj listi, sadržane u drugim dokumentima, i
- 9) biti napisan na crnogorskom jeziku ili na drugom jeziku dogovorenom između pružaoca platnih usluga i potrošača.

Ukoliko se jedna ili više usluga nudi kao dio paketa usluga povezanih sa računom za plaćanje, informativni dokument o naknadama mora da sadrži naknadu za cijeli paket, usluge uključene u paket i njihov obim, kao i dodatnu naknadu za bilo koju uslugu koja prelazi obim usluga obuhvaćen naknadom za paket.

Centralna banka može svojim propisom utvrditi izgled i format informativnog dokumenta o naknadama.

Pružalac platnih usluga dužan je da Centralnoj banci dostavi informativni dokument o naknadama i njegove izmjene i dopune, najkasnije u roku od tri dana od dana njihove izrade.

Pojmovnik

Član 10

Pružalac platnih usluga je dužan učiniti dostupnim potrošaču pojmovnik koji mora obuhvatiti pojmove i definicije usluga iz liste najreprezentativnijih usluga, kao i druge definicije ako postoje.

Pojmovnik pružaoca platnih usluga mora biti napisan:

- 1) jasno, nedvosmisleno, lako razumljivim riječima i ne smije biti obmanjujući, i
- 2) na crnogorskom jeziku ili na drugom jeziku dogovorenom između pružaoca platnih usluga i potrošača.

Dostupnost informativnog dokumenta i pojmovnika

Član 11

Pružalac platnih usluga je dužan da informativni dokument o naknadama i pojmovnik u svakom trenutku učini lako dostupnim potrošaču, uključujući i potrošača koji nije korisnik platnih usluga tog pružaoca platnih usluga, i to u:

- 1) elektronskom obliku na svojoj internet stranici, i
- 2) prostorijama pružaoca platnih usluga kojima potrošač ima pristup.

Na zahtjev potrošača, pružalac platnih usluga dužan je da potrošaču bez naknade učini dostupnim informativni dokument o naknadama i pojmovnik u papirnoj formi ili na drugom trajnom mediju koji pružalac platnih usluga uobičajeno koristi u tu svrhu.

Izveštaj o naknadama

Član 12

Ne dovodeći u pitanje odredbe zakona kojim se uređuje platni promet koje se odnose na obavezu informisanja o izvršenim platnim transakcijama i odredbe zakona kojim su uređeni potrošački krediti koje se odnose na obaveze po ugovoru o kreditu u obliku dozvoljenog prekoračenja na računu za plaćanje, pružalac platnih usluga je dužan da za izvršene usluge povezane sa računom za plaćanje potrošaču učini dostupnim bez naknade, najmanje jednom godišnje, izveštaj o svim naknadama i kamatama (u daljem tekstu: izveštaj o naknadama).

Način dostavljanja izveštaja o naknadama utvrđuje se okvirnim ugovorom o računu za plaćanje.

Pružalac platnih usluga dužan je da, na zahtjev potrošača, dostavi izveštaj o naknadama u papirnoj formi.

Sadržaj izveštaja o naknadama

Član 13

Izveštaj o naknadama sadrži naročito:

- 1) pojedinačnu naknadu obračunatu za svaku uslugu i informaciju o tome koliko je puta ta usluga korišćena tokom izveštajnog perioda, a ako je više usluga obuhvaćeno paketom - naknadu koja je obračunata za cijeli paket, informaciju o tome koliko je puta naknada za paket obračunata u izveštajnom periodu, kao i dodatnu naknadu koja je obračunata za bilo koju uslugu koja prelazi obim obuhvaćen naknadom za paket;

- 2) ukupne iznose naknada nastalih tokom izvještajnog perioda za svaku uslugu, za svaki pruženi paket usluga i za usluge koje prelaze obim obuhvaćen naknadom za paket;
- 3) visinu kamatne stope na prekoračenje na računu za plaćanje, ako je pružalac platnih usluga pružao ovu uslugu u izvještajnom periodu, kao i ukupan iznos obračunatih kamata na prekoračenje u ovom periodu;
- 4) visinu pasivne kamatne stope koja se primjenjuje na račun za plaćanje i ukupni iznos kamata po ovom osnovu koje je potrošač ostvario u izvještajnom periodu, i
- 5) ukupni iznos svih naplaćenih naknada za sve usluge pružene tokom izvještajnog perioda.

Izvještaj o naknadama mora:

- 1) biti napisan jasno, lako razumljivim riječima i slovima veličine koja omogućava čitljivost;
- 2) se koristiti, u mjeri u kojoj je to moguće, pojmovima određenim u listi najreprezentativnijih usluga;
- 3) biti tačan i ne smije biti obmanjujući;
- 4) da sadrži naknade u eurima, a u drugoj valuti samo ako je tako ugovoreno između pružaoca platnih usluga i potrošača;
- 5) biti poseban dokument sa nazivom „Izvještaj o naknadama“ na vrhu prve stranice, pored logotipa pružaoca platnih usluga, kako bi se razlikovao od drugih dokumenata, i
- 6) biti napisan na crnogorskom jeziku ili drugom jeziku dogovorenom između pružaoca platnih usluga i potrošača.

Zajedno sa izvještajem o naknadama, pružalac platnih usluga dužan je potrošaču dati i druge informacije u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje platni promet koje se odnose na naknade.

Centralna banka može svojim propisom utvrditi izgled i format izvještaja o naknadama.

Informacije za potrošače

Član 14

Pružalac platnih usluga dužan je da u svojim predugovornim i reklamnim informacijama namijenjenim potrošačima, kao i u ugovorima koje zaključuje sa potrošačem, koristi pojmove iz liste najreprezentativnijih usluga.

Pružalac platnih usluga može u informativnom dokumentu o naknadama i u izvještaju o naknadama, pored pojmova iz liste najreprezentativnijih usluga, dodatno koristiti nazive određenih proizvoda (brendova), kao sekundarne oznake tih usluga.

Pružaoци platnih usluga mogu, prilikom oglašavanja i ugovaranja usluga utvrđenih u listi najreprezentativnijih usluga, koristiti nazive određenih proizvoda (brendova), pod uslovom da se na osnovu tih naziva jasno mogu prepoznati usluge definisane u ovoj listi.

Internet stranica za objavljivanje uporedivih podataka o naknadama

Član 15

Centralna banka na svojoj internet stranici objavljuje uporedive podatke o naknadama koje pružaoci platnih usluga naplaćuju potrošačima najmanje za usluge navedene u listi najreprezentativnijih usluga.

Pristup internet stranici iz stava 1 ovog člana mora biti besplatan.

Internet stranica iz stava 1 ovog člana treba da:

- 1) je operativno nezavisna, kako bi se obezbijedilo da su svi pružaoci platnih usluga jednako zastupljeni u rezultatima pretraživanja;
- 2) sadrži jasnu oznaku da je njen vlasnik Centralna banka;
- 3) određuje jasne i objektivne kriterijume na kojima se zasniva upoređivanje podataka o naknadama;
- 4) koristi jednostavan i nedvosmislen jezik i, po pravilu, pojmove iz liste najreprezentativnijih usluga;
- 5) pruža tačne i ažurirane informacije i oznaku vremena njihovog posljednjeg ažuriranja;
- 6) obuhvata širok obim ponuda vezanih za račun za plaćanje koji obuhvata znatan dio tržišta i, ako informacije koje su navedene ne predstavljaju sveobuhvatan pregled tržišta, sadrži jasnu oznaku da se ne radi o sveobuhvatnom pregledu prije prikazivanja rezultata o upoređivanju naknada, i
- 7) uputstvo o načinu prijave netačnih informacija o objavljenim naknadama.

Pružalac platnih usluga je dužan da na svojoj internet stranici obezbijedi link sa internet stranicom Centralne banke iz stava 1 ovog člana.

Pružalac platnih usluga je dužan da, na zahtjev Centralne banke, dostavi, pored podataka iz informativnog dokumenta o naknadama, i druge podatke potrebne za objavljivanje uporedivih podataka o naknadama, na način i u roku koji Centralna banka odredi za dostavljanje tih podataka.

Račun za plaćanje u paketu sa drugim proizvodom ili uslugom

Član 16

Ukoliko se usluga otvaranja i vođenja računa za plaćanje nudi u paketu sa drugim proizvodom ili uslugom koji nijesu povezani sa tim računom, pružalac platnih usluga dužan je da obavijesti potrošača o mogućnosti otvaranja računa za plaćanje odvojeno od tih proizvoda ili usluga, u kom slučaju je dužan da potrošaču pruži odvojene informacije u vezi sa troškovima i naknadama povezanim sa svakim od drugih proizvoda i usluga ponuđenih u tom paketu koji se mogu kupiti odvojeno.

III. PREBACIVANJE RAČUNA ZA PLAĆANJE

Primjena odredbi ovog poglavlja

Član 17

Odredbe ovog poglavlja primjenjuju se na sve pružaoce platnih usluga koji potrošačima pružaju uslugu otvaranja i vođenja računa za plaćanje.

Pružanje usluge prebacivanja računa za plaćanje

Član 18

Pružaoци platnih usluga dužni su da pružaju uslugu prebacivanja računa za plaćanje u istoj valuti svakom potrošaču koji otvori ili ima račun za plaćanje kod pružaoца platnih usluga koji se nalazi na teritoriji Crne Gore.

Usluga prebacivanja računa za plaćanje

Član 19

Prebacivanje računa za plaćanje započinje, na osnovu zahtjeva potrošača, pružaoцу platnih usluga kod koga potrošač želi da mu se račun prebaci (u daljem tekstu: pružalac platnih usluga - primalac).

Kod prebacivanja računa za plaćanje pružalac platnih usluga kod koga potrošač otvori ili ima račun za plaćanje koji želi da prebaci (u daljem tekstu: pružalac platnih usluga - prenosilac) dužan je da pružaoцу platnih usluga - primaocu:

1) prenese informacije o svim ili pojedinim trajnim nalogima za kreditne transfere, ponavljajućim direktnim zaduženjima i ponavljajućim dolaznim kreditnim transferima koji se izvršavaju na računu za plaćanje, i/ili

2) prenese raspoloživa novčana sredstva sa računa za plaćanje koji potrošač ima kod pružaoца platnih usluga - prenosioца na račun za plaćanje koji potrošač otvori ili ima kod pružaoца platnih usluga - primaoca, uz ukidanje ili bez ukidanja računa za plaćanje kod pružaoца platnih usluga - prenosioца.

Ovlašćenje potrošača za prebacivanje računa za plaćanje

Član 20

Pružalac platnih usluga - primalac dužan je da započne sa preduzimanjem radnji koje se odnose na prebacivanje računa za plaćanje po prijemu ovlašćenja potrošača za prebacivanje računa za plaćanje (u daljem tekstu: ovlašćenje).

U slučaju zajedničkog računa za plaćanje, prebacivanje računa za plaćanje započinje po prijemu ovlašćenja svih imalaca tog računa.

Ovlašćenje se sastavlja u pisanoj formi, na crnogorskom jeziku ili na drugom jeziku o kojem se strane dogovore, pri čemu je pružalac platnih usluga - primalac dužan da, odmah nakon prijema tog ovlašćenja, potrošaču dostavi njegov primjerak ili kopiju.

Ovlašćenjem potrošač daje saglasnost pružaocu platnih usluga - prenosiocu i pružaocu platnih usluga - primaocu za preduzimanje svih ili pojedinih radnji kod prebacivanja računa za plaćanje koje su ti pružaoci dužni da sprovedu u skladu sa ovim zakonom.

Ovlašćenjem potrošač određuje trajne naloge, saglasnosti za direktna zaduženja, dolazeće kreditne transfere i druge platne usluge čije se izvršenje prenosi na račun za plaćanje kod pružaoca platnih usluga - primaoca.

Ovlašćenjem potrošač određuje dan početka izvršavanja trajnih naloga i direktnih zaduženja sa računa za plaćanje kod pružaoca platnih usluga - primaoca, pri čemu ovaj rok ne može biti kraći od šest radnih dana od dana kada pružalac platnih usluga - primalac primi dokumentaciju od pružaoca platnih usluga - prenosioca.

Inicijalne obaveze pružaoca platnih usluga - primaoca

Član 21

Pružalac platnih usluga - primalac dužan je da, u roku od dva radna dana od dana prijema ovlašćenja, podnese zahtjev pružaocu platnih usluga - prenosiocu da, ako je tako predviđeno u ovlašćenju, učini sljedeće:

- 1) dostavi pružaocu platnih usluga - primaocu i potrošaču, ako je on to izričito zatražio, popis postojećih trajnih naloga za kreditne transfere i dostupne informacije o ovlašćenju za direktna zaduženja, koji se prebacuju;
- 2) dostavi pružaocu platnih usluga - primaocu i potrošaču, ako je on to izričito zatražio, dostupne informacije o ponavljajućim dolaznim kreditnim transferima i direktnim zaduženjima kojima upravlja povjerilac koja su izvršena na računu za plaćanje u prethodnih 13 mjeseci;
- 3) ako pružalac platnih usluga - prenosilac nema uspostavljen sistem za automatsko preusmjeravanje dolaznih kreditnih transfera i direktnih zaduženja na račun za plaćanje koji je potrošač otvorio ili ima kod pružaoca platnih usluga - primaoca, prestane primati direktna zaduženja i dolazne kreditne transfere od dana navedenog u ovlašćenju;
- 4) obustavi izvršavanje trajnih naloga od dana navedenog u ovlašćenju;
- 5) prenese raspoloživa novčana sredstva sa računa za plaćanje koji je potrošač otvorio ili koji ima kod pružaoca platnih usluga - primaoca, na dan koji je potrošač odredio, i
- 6) zatraži ukidanje računa za plaćanje kod pružaoca platnih usluga - prenosioca na dan koji je potrošač odredio.

Obaveze pružaoca platnih usluga - prenosioca

Član 22

Po prijemu zahtjeva iz člana 21 ovog zakona od pružaoca platnih usluga - primaoca, pružalac platnih usluga - prenosilac dužan je da, ako je tako predviđeno u ovlašćenju, učini sljedeće:

- 1) pošalje pružaocu platnih usluga - primaocu informacije iz člana 21 tač. 1 i 2 ovog zakona, u roku od pet radnih dana od dana prijema zahtjeva pružaoca platnih usluga - primaoca;
- 2) ako pružalac platnih usluga - prenosilac nema uspostavljen sistem za automatsko preusmjeravanje dolaznih kreditnih transfera i direktnih zaduženja na račun za plaćanje koji je potrošač otvorio ili ima kod pružaoca platnih usluga - primaoca, prestane prihvatati dolazne kreditne transfere i direktna zaduženja na računu za plaćanje od dana navedenog u ovlašćenju, o čemu obavještava platioce i primaoce plaćanja koji učestvuju u tim transakcijama;
- 3) obustavi trajne naloge od dana navedenog u ovlašćenju;
- 4) prenese raspoloživa novčana sredstva sa računa za plaćanje na račun za plaćanje koji je potrošač otvorio ili koji posjeduje kod pružaoca platnih usluga - primaoca na dan određen u ovlašćenju, i
- 5) ne dovodeći u pitanje odredbe zakona kojim se uređuje platni promet koje se odnose na otkazni rok potrošača, ukine račun za plaćanje na dan određen u ovlašćenju ako potrošač nema neizmirenih obaveza na tom računu za plaćanje i pod uslovom da su izvršene radnje iz tač. 1, 2 i 4 ovog stava i odmah obavijesti potrošača ukoliko neizmirene obaveze sprječavaju ukidanje njegovog računa za plaćanje.

Pružalac platnih usluga - prenosilac ne može blokirati platni instrument prije dana utvrđenog u ovlašćenju potrošača, kako pružanje tih platnih usluga potrošaču ne bi bilo prekinuto tokom prebacivanja računa za plaćanje, ne dovodeći u pitanje odredbe zakona kojim se uređuje platni promet koje se odnose na ograničenje korišćenja platnog instrumenta.

Obaveze pružaoca platnih usluga - primaoca nakon prijema zatraženih informacija

Član 23

U roku od pet radnih dana od prijema informacija zatraženih od pružaoca platnih usluga - prenosioca, a u skladu sa ovlašćenjem potrošača i u mjeri u kojoj mu to dopuštaju informacije koje su pružili pružalac platnih usluga - prenosilac i/ili potrošač, pružalac platnih usluga - primalac dužan je da:

- 1) aktivira trajne naloge koje je potrošač odredio u ovlašćenju i izvršava ih počev od dana utvrđenog u ovlašćenju;
- 2) obezbijedi uslove za izvršavanje direktnih zaduženja koje je korisnik platnih usluga odredio u ovlašćenju počev od dana utvrđenog u ovlašćenju;
- 3) obavijesti potrošača i o drugim pravima u vezi sa izvršavanjem direktnih zaduženja koja su ugovorena (npr. pravo da se umanjuje iznos direktnih

zaduženja, da se saglasi sa svakim pojedinačnim direktnim zaduženjem, da blokira direktno zaduženje);

- 4) obavijesti platioce koji iniciraju izvršenje ponavljajućih dolazećih kreditnih transfera, koji su utvrđeni u ovlašćenju, o računu za plaćanje potrošača otvorenom kod pružaoca platnih usluga - primaoca i dostavlja platiocima kopiju ili primjerak ovlašćenja potrošača, a ako pružalac platnih usluga - primalac nema sve informacije koje su mu potrebne da obavijesti platioce, nedostajuće informacije traži od potrošača ili pružaoca platnih usluga – prenosioca, i
- 5) obavijesti primaocima plaćanja koji iniciraju platnu transakciju za direktno zaduženje računa za plaćanje potrošača, a koji su utvrđeni u ovlašćenju, o računu za plaćanje kod pružaoca platnih usluga - primaoca i o danu od kada će se direktna zaduženja izvršavati sa tog računa za plaćanje i dostavi primaocima plaćanja kopiju ili primjerak ovlašćenja potrošača, a ako pružalac platnih usluga - primalac nema sve informacije koje su mu potrebne da obavijesti primaocima plaćanja, nedostajuće informacije traži od potrošača ili pružaoca platnih usluga - prenosioca.

U slučaju da potrošač odluči da sam da platiocima i/ili primaocima plaćanja podatke iz stava 1 tač. 4 i 5 ovog člana, pružalac platnih usluga - primalac dužan je da tom potrošaču, u roku iz stava 1 ovog člana, dostavi obavještenje u pisanoj formi, koje mora sadržati podatke o računu za plaćanje i danu utvrđenom u ovlašćenju potrošača od kada će pružalac platnih usluga - primalac otpočeti izvršavanje ponavljajućih dolaznih kreditnih transfera i direktnih zaduženja.

Naknade povezane sa prebacivanjem računa za plaćanje

Član 24

Pružalac platnih usluga - prenosilac i pružalac platnih usluga - primalac dužni su da obezbijede potrošaču bez naknade pristup svim raspoloživim podacima o postojećim trajnim nalogima i direktnim zaduženjima koje ima kod tih pružalaca platnih usluga.

Pružalac platnih usluga - prenosilac ne smije naplatiti naknadu potrošaču ili pružaocu platnih usluga - primaocu za davanje podataka koje od njega, u skladu sa članom 21 ovog zakona, zatraži pružalac platnih usluga - primalac.

Na naknadu za ukidanje računa za plaćanje primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje platni promet koje se odnose na naknade u vezi sa raskidom okvirnog ugovora.

Ako pružalac platnih usluga - prenosilac i pružalac platnih usluga - primalac naplaćuju potrošaču naknade za usluge iz čl. 21, 22 i 23 ovog zakona koje nisu navedene u st. 1, 2 i 3 ovog člana, te naknade moraju biti razumne i u skladu sa stvarnim troškovima tog pružaoca platnih usluga.

Odgovornost pružaoca platnih usluga

Član 25

Pružalac platnih usluga koji je uključen u postupak prebacivanja računa za plaćanje dužan je da, bez odlaganja, nadoknadi potrošaču imovinsku štetu, uključujući naknade i kamate, koju je potrošač pretrpio zbog toga što taj pružalac platnih usluga nije u cjelosti ili djelimično ispunio svoje obaveze iz čl. 21, 22 i 23 ovog zakona.

Odgovornost iz stava 1 ovog člana isključena je u slučaju izuzetnih i nepredviđenih okolnosti na koje pružalac platnih usluga, koji se poziva na te okolnosti, nije mogao uticati i čije se posljedice ne bi mogle izbjeći uprkos postupanju sa potrebnom pažnjom, kao i u slučaju kada je pružalac platnih usluga bio dužan da primijeni drugi propis.

Odgovornost iz st. 1 i 2 ovog člana utvrđuje se u skladu sa opštim pravilima o odgovornosti za štetu.

Informacije o prebacivanju računa za plaćanje

Član 26

Pružalac platnih usluga dužan je da potrošaču učini dostupnim sljedeće informacije o prebacivanju računa za plaćanje:

- 1) obavezama i odgovornostima pružaoca platnih usluga - prenosioca i pružaoca platnih usluga - primaoca, u svakoj pojedinačnoj fazi postupka prebacivanja računa za plaćanje iz čl. 20 do 24 ovog zakona;
- 2) rokovima za izvršenje svake pojedine radnje u postupku prebacivanja računa za plaćanje;
- 3) naknadama koje se naplaćuju u postupku prebacivanja, ukoliko se naplaćuju;
- 4) informacije o tome koje podatke potrošač treba da dostavi, i
- 5) pravu na vansudsko rješavanje sporova u skladu sa zakonom.

Pružalac platnih usluga dužan je da potrošaču stavi na raspolaganje i druge informacije, uključujući i informacije o sistemu zaštite depozita čiji je pružalac platnih usluga član, ukoliko je to primjenljivo.

Informacije iz stava 1 ovog člana moraju potrošaču biti dostupne bez naknade u papirnoj formi ili na drugom trajnom mediju u svim prostorijama pružaoca platnih usluga kojima potrošači imaju pristup, moraju uvijek biti dostupne u elektronskom obliku na njegovoj internet stranici i moraju se pružiti potrošačima na njihov zahtjev.

IV. RAČUN ZA PLAĆANJE SA OSNOVNIM USLUGAMA

Primjena odredbi ovog poglavlja

Član 27

Odredbe ovog poglavlja dužne su da primjenjuju banke sa sjedištem u Crnoj Gori koje ispunjavaju kriterijume utvrđene propisom Centralne banke.

Banke sa sjedištem u Crnoj Gori koje ne ispunjavaju kriterijume iz stava 1 ovog člana mogu odlučiti da nude potrošačima račune za plaćanje sa osnovnim uslugama, u kom slučaju su dužne primjenjivati odredbe ovog poglavlja.

Banka iz st. 1 i 2 ovog člana (u daljem tekstu: banka) nudi potrošačima račune za plaćanje sa osnovnim uslugama u cilju garantovanja dostupnosti ovih računa za sve potrošače na teritoriji Crne Gore i sprječavanja narušavanja konkurencije na tržištu Crne Gore.

Pravo na račun za plaćanje sa osnovnim uslugama

Član 28

Potrošač koji ima zakonit boravak u Crnoj Gori, uključujući i potrošača koji nema stalnu adresu i tražioca azila, kao i potrošača koji nije dobio dozvolu za boravak a čije protjerivanje nije moguće iz pravnih ili stvarnih razloga, ima pravo na otvaranje i korišćenje računa za plaćanje sa osnovnim uslugama kod banke, bez obzira na mjesto boravka u Crnoj Gori.

Otvaranje računa za plaćanje sa osnovnim uslugama

Član 29

Banka je dužna da, na zahtjev potrošača, otvori račun za plaćanje sa osnovnim uslugama ili odbije taj zahtjev, bez odlaganja, a najkasnije u roku od 10 radnih dana od dana prijema urednog zahtjeva.

Banka je dužna da odbije zahtjev potrošača za otvaranje tog računa ako bi otvaranje tog računa bilo u suprotnosti sa propisima kojima se uređuje sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

U slučaju odbijanja zahtjeva iz razloga navedenih u stavu 2 ovog člana, banka je dužna da o tome obavijesti organ nadležan za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma i sprovede druge postupke u skladu sa propisima kojima je uređeno sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

Banka može da odbije zahtjev potrošača za otvaranje tog računa ako potrošač na teritoriji Crne Gore već ima otvoren račun za plaćanje koji mu omogućava korišćenje usluga iz člana 30 stav 1 ovog zakona.

Prije otvaranja računa za plaćanje sa osnovnim uslugama, banka može provjeriti da li potrošač ima otvoren račun za plaćanje kod druge banke koji mu omogućava korišćenje usluga iz člana 30 stav 1 ovog zakona, a može i prihvatiti pisanu izjavu potrošača o tome da nema otvoren račun za plaćanje u Crnoj Gori ili da će račun za plaćanje biti ukinut.

Banke su dužne da međusobno sarađuju u postupku provjere iz stava 5 ovog člana.

Banka je dužna da, u slučaju odbijanja zahtjeva potrošača za otvaranje računa za plaćanje sa osnovnim uslugama, bez odlaganja dostavi potrošaču, u pisanoj formi i bez naknade, obavještenje o odbijanju i razlozima odbijanja, osim ako bi otkrivanje razloga bilo suprotno ciljevima nacionalne bezbjednosti, javnom interesu ili propisima kojima je uređeno sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

Banka je dužna da, u slučaju odbijanja zahtjeva potrošača za otvaranje računa za plaćanje sa osnovnim uslugama, dostavi potrošaču informacije o pravu na vansudsko rješavanje sporova u skladu sa zakonom.

Banka ne smije otvaranje računa za plaćanje sa osnovnim uslugama uslovljavati ugovaranjem dodatnih usluga.

Obilježja računa za plaćanje sa osnovnim uslugama

Član 30

Račun za plaćanje sa osnovnim uslugama obuhvata:

- 1) usluge koje omogućavaju otvaranje, vođenje i ukidanje računa za plaćanje;
- 2) usluge koje omogućavaju uplatu gotovog novca na račun za plaćanje;
- 3) usluge koje omogućavaju isplatu gotovog novca sa računa za plaćanje, na šalteru ili bankomatu tokom ili van radnog vremena banke, i
- 4) izvršavanje sljedećih platnih transakcija:
 - direktnih zaduženja;
 - platnih transakcija putem platne kartice, uključujući plaćanja putem interneta, i
 - kreditnih transfera, uključujući trajne naloge, na terminalima, šalterima i putem interneta, ako su dostupni.

Banka ne smije potrošaču nuditi usluge iz stava 1 ovog člana u okviru računa za plaćanje sa osnovnim uslugama u obimu koji je manji od onog u kome ih inače nudi u okviru računa za plaćanje koji nije račun za plaćanje sa osnovnim uslugama.

Račun za plaćanje sa osnovnim uslugama mora biti u valuti koja je sredstvo plaćanja u Crnoj Gori.

Račun za plaćanje sa osnovnim uslugama mora omogućiti potrošaču izvršavanje neograničenog broja platnih transakcija i drugih radnji u vezi sa uslugama iz stava 1 ovog člana.

Račun za plaćanje sa osnovnim uslugama mora omogućiti potrošaču iniciranje i izvršavanje platnih transakcija u prostorijama banke i/ili putem interneta ako ga banke nude.

Banka ne smije omogućiti raspolaganje novčanim sredstvima u iznosu koji prelazi raspoloživa novčana sredstva na računu za plaćanje sa osnovnim uslugama, odnosno ne smije zaključivati ugovor o prekoračenju koji bi se odnosio na taj račun.

Naknade povezane sa računom za plaćanje sa osnovnim uslugama

Član 31

Za usluge iz člana 30 stav 1 ovog zakona banka smije potrošaču naplatiti naknade samo ako ih inače naplaćuje prema svojoj uobičajenoj politici određivanja cijena.

Usluge iz člana 30 stav 1 ovog zakona banka pruža bez naknade ili uz razumnu naknadu, osim usluga platnih transakcija putem kreditnih kartica za koje može naplatiti naknade prema svojoj uobičajenoj politici određivanja cijena.

Kriterijumi za određivanje razumnih naknada iz stava 2 ovog člana utvrđuju se propisom Centralne banke.

Banke su dužne da potrošaču naplate razumne naknade i u slučaju nepoštovanja obaveza iz okvirnog ugovora od strane potrošača.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, potrošačima koji pripadaju osjetljivoj grupi, banka je dužna da usluge iz člana 30 stav 1 tač 1, 2 i 3 ovog zakona i 10 nacionalnih platnih transakcija mjesečno pruža bez naknade, a za ostale usluge iz člana 30 stav 1 tačka 4 ovog zakona banka smije naplatiti naknadu najviše u visini od 70% naknade koju naplaćuje drugim imaočima računa za plaćanje sa osnovnim uslugama.

Potrošačima koji pripadaju osjetljivoj grupi smatraju se, u smislu ovog zakona, korisnici:

- 1) minimalne zarade;
- 2) materijalnog obezbjeđenja;
- 3) lične invalidnine;
- 4) dodatka za njegu i pomoć, i
- 5) novčane naknade po osnovu osiguranja od nezaposlenosti.

Banka je dužna da, u poslovnim prostorijama namijenjenim za rad sa potrošačima i na svojoj internet stranici, objavi tarifu po kojoj naplaćuje naknade za usluge iz člana 30 stav 1 ovog zakona.

Banke su dužne da Centralnoj banci dostavljaju podatke o naknadama povezanim sa računom za plaćanje sa osnovnim uslugama, najkasnije u roku od tri radna dana od dana utvrđivanja tarife za te usluge.

U slučaju kada banka odbije da izvrši autorizovanu platnu transakciju zbog toga što na računu za plaćanje sa osnovnim uslugama nema dovoljno raspoloživih sredstava, ne smije potrošaču za odbijanje izvršavanja te transakcije naplatiti naknadu.

Raskid okvirnog ugovora o računu za plaćanje sa osnovnim uslugama

Član 32

Banka može jednostrano raskinuti okvirni ugovor o računu za plaćanje sa osnovnim uslugama, ako je ispunjen najmanje jedan od sljedećih uslova:

- 1) potrošač je namjerno koristio ovaj račun u protivpravne svrhe;
- 2) na ovom računu nije izvršena nijedna transakcija duže od 24 uzastopna mjeseca;
- 3) potrošač je pravo na ovaj račun ostvario na osnovu netačnih informacija;
- 4) potrošač više nema zakonit boravak u Crnoj Gori, i
- 5) potrošač je naknadno otvorio drugi račun za plaćanje sa osnovnim uslugama koji mu omogućava da koristi usluge iz člana 30 stav 1 ovog zakona.

Ukoliko raskine okvirni ugovor o računu za plaćanje sa osnovnim uslugama iz jednog ili više razloga navedenih u stavu 1 tač. 2, 4 i 5 ovog člana, banka je dužna da potrošaču, najkasnije dva mjeseca prije stupanja na snagu raskida ugovora, dostavi obavještenje, bez naknade i u pisanoj formi, o razlozima za raskid tog ugovora, osim ako bi navođenje razloga bilo suprotno ciljevima nacionalne bezbjednosti ili javnom interesu.

Ukoliko banka raskine okvirni ugovor o računu za plaćanje sa osnovnim uslugama iz razloga navedenih u stavu 1 tač. 1 i 3 ovog člana, raskid tog ugovora proizvodi pravno dejstvo dostavljanjem obavještenja potrošaču o raskidu tog ugovora.

Banka je dužna da u obavještenju o raskidu okvirnog ugovora o računu za plaćanje sa osnovnim uslugama navede informacije o pravu potrošača na vansudsko rješavanje sporova u skladu sa zakonom.

Opšte informacije o računima za plaćanje sa osnovnim uslugama

Član 33

Banke su dužne da obavijeste Centralnu banku da nude potrošačima račune za plaćanje sa osnovnim uslugama.

Centralna banka objavljuje na svojoj internet stranici informacije o nazivu banaka koje nude potrošačima račune za plaćanje sa osnovnim uslugama, uslovima i načinu ostvarivanja prava na račun za plaćanje sa osnovnim uslugama, naknadama u vezi sa tim računima i pravu potrošača na vansudsko rješavanje sporova, u skladu sa zakonom.

Banka je dužna da potrošaču, bez naknade, učini lako dostupnim informacije i pruži objašnjenja u vezi sa obilježjima računa za plaćanje sa osnovnim uslugama, uslovima korišćenja tog računa i naknadama u vezi sa tim računom.

Banka je dužna da informacije iz stava 3 ovog člana daje na način da potrošaču bude jasno da ga otvaranje i vođenje računa za plaćanje sa osnovnim uslugama ne obavezuje na ugovaranje bilo koje dodatne usluge.

V. NADLEŽNI ORGANI I VANSUDSKO RJEŠAVANJE SPOROVA

Nadležni organ

Član 34

Kontrolu poslovanja pružalaca platnih usluga u skladu sa ovim zakonom vrši Centralna banka, na način i u postupku koji je propisan zakonom kojim se uređuje poslovanje kreditnih institucija i zakonom kojim se uređuje platni promet.

Ukoliko se u postupku kontrole iz stava 1 ovog člana utvrdi da je subjekt kontrole iz tog stava postupao suprotno ovom zakonu ili propisima donijetim na osnovu ovog zakona, Centralna banka preduzima prema ovom subjektu mjere koje prema tom subjektu može preduzeti u skladu sa zakonom kojim se uređuje poslovanje kreditnih institucija, odnosno mjere koje prema ovom subjektu može preduzeti u skladu sa zakonom kojim se uređuje platni promet, na način i pod uslovima utvrđenim tim zakonima, uključujući i obavezu uplate novčanog iznosa sredstava koju, u skladu sa odredbama tih zakona, može naložiti tom subjektu i odgovornom licu u tom subjektu.

Izveštavanje Centralne banke

Član 35

Centralna banka može, u statističke svrhe i/ili za potrebe kontrole, podzakonskim propisom odrediti obavezu izveštavanja o aktivnostima pružaoca platnih usluga prema ovom zakonu, kao i sadržaj, rokove i način dostavljanja tih izveštaja.

Pružaoци platnih usluga dužni su da izveštavaju Centralnu banku u skladu sa propisom iz stava 1 ovog člana.

Vansudsko rješavanje sporova

Član 36

U slučaju kada potrošač smatra da se pružalac platnih usluga ne pridržava odredaba ovog zakona ili propisa donijetih na osnovu ovog zakona, ima pravo na prigovor pružaocu platnih usluga.

Potrošač iz stava 1 ovog člana ima pravo na zaštitu svojih prava i interesa i putem vansudskog rješavanja sporova, u skladu sa zakonom kojim se uređuje poslovanje

kreditnih institucija, zakonom kojim se uređuje platni promet i zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača koji koriste finansijske usluge.

VI. ODREDBE KOJE SE PRIMJENJUJU NAKON PRISTUPANJA CRNE GORE EVROPSKOJ UNIJI

Primjena

Član 37

Odredbe čl. 1 do 36 ovog zakona primjenjuju se i nakon pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, ukoliko odredbama ovog poglavlja nije drugačije uređeno.

Lista najreprezentativnijih usluga povezanih sa računom za plaćanje

Član 38

Centralna banka je dužna da utvrđuje i objavljuje na svojoj internet stranici listu najreprezentativnijih usluga usklađenu sa standardizovanom terminologijom koju utvrđuje Evropska komisija, na predlog Evropskog nadzornog tijela za bankarstvo (u daljem tekstu: EBA).

Centralna banka svake četiri godine procjenjuje i, po potrebi, ažurira listu najreprezentativnijih usluga.

Centralna banka o rezultatu svoje procjene i ažuriranoj listi najreprezentativnijih usluga izvještava Evropsku komisiju i EBA-u.

Obrazac informativnog dokumenta o naknadama

Član 39

Pružalac platnih usluga sa sjedištem u Crnoj Gori dužan je da potrošaču dostavi informativni dokument o naknadama na obrascu koji utvrđuje Evropska komisija, na predlog EBA-e.

Olakšavanje prekograničnog otvaranja računa za plaćanje

Član 40

Ukoliko potrošač odluči da otvori račun za plaćanje kod pružaoca platnih usluga sa sjedištem u drugoj državi članici Evropske unije, pružalac platnih usluga sa sjedištem u Crnoj Gori kod kojeg taj potrošač ima otvoren račun za plaćanje dužan je da, na zahtjev potrošača, preduzme sljedeće radnje:

- 1) da potrošaču bez naknade dostavi listu postojećih trajnih naloga za kreditne transfere i saglasnosti za direktna zaduženja datim tom pružaocu platnih usluga i raspoložive informacije o ponavljajućim dolaznim kreditnim transferima i direktnim zaduženjima kojima upravlja povjerilac, a na osnovu kojih je odobren, odnosno

zadužen račun za plaćanje potrošača u prethodnih 13 mjeseci, s tim da pružalac platnih usluga sa sjedištem u drugoj državi članici nema obavezu pružanja onih usluga sa liste koje nema u svojoj ponudi;

2) da prenese raspoloživa novčana sredstva sa prethodnog računa za plaćanje na račun za plaćanje koji potrošač otvori kod pružaoca platnih usluga sa sjedištem u drugoj državi članici, pod uslovom da zahtjev sadrži sve neophodne informacije koje omogućavaju identifikaciju tog pružaoca platnih usluga i računa za plaćanje potrošača kog tog pružaoca platnih usluga;

3) da ukine račun za plaćanje potrošača.

Pružalac platnih usluga sa sjedištem u Crnoj Gori, ako potrošač nema neizmirenih obaveza po računu za plaćanje, preuzima radnje iz stava 1 ovog člana na dan koji potrošač odredi, a najranije šestog radnog dana od dana prijema zahtjeva od potrošača, osim ako nije u konkretnom slučaju dogovoren drugačiji rok ili ako je okvirnim ugovorom na osnovu kojeg je otvoren račun za plaćanje utvrđen duži rok u skladu sa zakonom kojim se uređuje platni promet.

Pružalac platnih usluga sa sjedištem u Crnoj Gori, bez odlaganja, obavještava potrošača u slučaju da potrošač ima neizmirene obaveze po računu za plaćanje prema tom pružaocu koje sprječavaju ukidanje tog računa.

Obrazac izvještaja o naknadama

Član 41

Pružalac platnih usluga sa sjedištem u Crnoj Gori dužan je da potrošaču dostavi izvještaj o naknadama na obrascu koji utvrđuje Evropska komisija, na predlog EBA-e.

Pravo na račun za plaćanje sa osnovnim uslugama

Član 42

Potrošač koji ima zakonit boravak na teritoriji Evropske unije, uključujući potrošača bez stalne adrese i tražioca azila, kao i potrošača kojem nije odobren boravak ali čije protjerivanje nije moguće iz pravnih ili činjeničnih razloga, ima pravo da otvori i koristi račun za plaćanje sa osnovnim uslugama kod banke sa sjedištem u Crnoj Gori, bez obzira na mjesto njegovog boravka na teritoriji Evropske unije.

Zakonit boravak u Evropskoj uniji, u smislu stava 1 ovog člana, predstavlja pravo fizičkog lica da boravi u državi članici Evropske unije na osnovu propisa Evropske unije ili nacionalnog zakonodavstva, uključujući i fizičko lice koja nema stalnu adresu i tražioca azila na osnovu Ženevske konvencije od 28. jula 1951. godine o statusu izbjeglica i njenog Protokola od 31. januara 1967. godine i ostalim relevantnim međunarodnim ugovorima.

Odredbe člana 3 ovog zakona primjenjuju se kod otvaranja i vođenja računa iz stava 1 ovog člana.

Na raskid okvirnog ugovora o otvaranju i vođenju računa iz stava 1 ovog člana shodno se primjenjuju odredbe člana 32 ovog zakona, s tim što je dovoljan uslov za raskid ugovora i to što potrošač iz stava 1 ovog člana više nema zakonit boravak na teritoriji Evropske unije.

Saradnja sa nadležnim organima Evropske unije i drugih država članica

Član 43

Centralna banka saraduje sa Evropskom komisijom, Evropskom centralnom bankom, nacionalnim centralnim bankama drugih država članica i organima drugih država članica nadležnim za vršenje kontrole, odnosno nadzora kod pružalaca platnih usluga u vezi sa obavezama koje se odnose na transparentnost i uporedivost naknada koje naplaćuju potrošačima u vezi sa računima za plaćanje, poštovanjem prava potrošača kod prebacivanja računa za plaćanje i načinom ostvarivanja njihovog prava na otvaranje i korišćenje računa za plaćanje sa osnovnim uslugama.

Centralna banka, u ostvarivanju saradnje iz stava 1 ovog člana, ovlašćena je za kontakt sa drugim nadležnim organima iz tog stava, o čemu obavještava Evropsku komisiju i nadležne organe drugih država članica.

Saradnja sa nadležnim organima iz stava 1 ovog člana sastoji se u međusobnom pružanju pomoći, a posebno u razmjeni podataka i informacija i sprovođenju kontrolnih, odnosno nadzornih aktivnosti.

Razmjena podataka i informacija iz stava 3 ovog člana između Centralne banke i organa drugih država članica određenih za kontakt sprovodi se bez neopravdanog odlaganja.

Centralna banka pri davanju podataka nadležnom organu druge države članice može naznačiti da se podaci i informacije iz stava 3 ovog člana mogu razmjenjivati sa trećim licima samo uz njenu izričitu saglasnost i u svrhu za koju je Centralna banka dala saglasnost.

Centralna banka ne može razmjenjivati sa trećim licima podatke i informacije koje je dobila u okviru saradnje iz stava 3 ovog člana, bez izričite saglasnosti organa koji su podatke i informacije dostavili i može ih razmjenjivati samo u svrhu za koju su ti organi dali saglasnost, osim u opravdanim okolnostima, o čemu Centralna banka odmah obavještava organ koji je dostavio podatke i informacije.

Centralna banka može pribavljati podatke i informacije iz stava 3 ovog člana radi vršenja i unapređenja kontrole, odnosno nadzora, odlučivanja u upravnim postupcima iz ovog zakona i obavljanja drugih poslova utvrđenih zakonom.

Centralna banka može odbiti zahtjev za saradnju iz stava 3 ovog člana, odnosno razmjenu podataka i informacija samo:

- 1) ako bi kontrolna, odnosno nadzorna aktivnost ili razmjena informacija mogla negativno uticati na suverenitet, bezbjednost ili javni poredak Crne Gore;

- 2) ako su već pokrenuti sudski postupci protiv istih lica i za iste radnje pred drugim nadležnim organima Crne Gore;
- 3) ako je već donešena pravosnažna presuda protiv istih lica i za iste radnje u Crnoj Gori.

O odbijanju i razlozima odbijanja saradnje iz stava 8 ovog člana Centralna banka obavještava nadležni organ druge države članice koji je zatražio saradnju.

U slučaju da nadležni organ druge države članice odbije zahtjev Centralne banke za saradnju ili ne postupi po takvom zahtjevu u razumnom roku, Centralna banka može zatražiti posredovanje EBA-e.

VII. KAZNE NE ODREDBE

Prekršaji

Član 44

Novčanom kaznom od 2.500 do 20.000 eura kazniće se pružalac platnih usluga ako:

- 1) potrošaču ne da informativni dokument o naknadama u skladu sa članom 9 stav 1 ovog zakona;
- 2) potrošaču ne da prethodne informacije iz člana 9 stav 2 ovog zakona zajedno sa informativnim dokumentom o naknadama;
- 3) informativni dokument o naknadama ne sastavi u skladu sa članom 9 st. 3 i 4 ovog zakona;
- 4) Centralnoj banci ne dostavi informativni dokument o naknadama i njegove izmjene i dopune, najkasnije u roku od tri dana od dana njihove izrade (član 9 stav 6);
- 5) potrošaču ne učini dostupnim pojmovnik sa sadržajem u skladu sa članom 10 stav 1 ovog zakona;
- 6) pojmovnik ne sastavi u skladu sa članom 10 stav 2 ovog zakona;
- 7) potrošaču ne učini dostupnim informativni dokument o naknadama i pojmovnik u skladu sa članom 11 ovog zakona;
- 8) potrošaču ne učini dostupnim izvještaj o naknadama u skladu sa članom 12 ovog zakona;
- 9) izvještaj o naknadama ne sastavi u skladu sa članom 13 st. 1 i 2 ovog zakona;
- 10) u svojim predugovornim i reklamnim informacijama namijenjenim potrošačima, ili u ugovorima koje zaključuje sa potrošačem, ne koristi pojmove iz liste najreprezentativnijih usluga (član 14 stav 1);
- 11) na svojoj internet stranici ne obezbijedi link sa internet stranicom Centralne banke (član 15 stav 4);
- 12) na zahtjev Centralne banke, ne dostavi, pored podataka iz informativnog dokumenta o naknadama, i druge podatke potrebne za objavljivanje uporedivih podataka o naknadama, na način i u roku koji Centralna banka odredi za dostavljanje tih podataka (član 15 stav 5);
- 13) potrošača ne obavijesti o mogućnosti otvaranja računa za plaćanje odvojeno od drugih proizvoda ili usluga ili mu ne pruži odvojene informacije u vezi sa

- troškovima i naknadama povezanim sa svakim od drugih proizvoda i usluga ponuđenih u tom paketu koji se mogu kupiti odvojeno (član 16);
- 14) odbije da pruži uslugu prebacivanja računa za plaćanje u istoj valuti potrošaču koji otvori ili ima račun za plaćanje kod pružaoca platnih usluga koji se nalazi na teritoriji Crne Gore (član 18);
 - 15) kao pružalac platnih usluga - prenosilac pružaocu platnih usluga - primaocu ne prenese informacije i novčana sredstva u skladu sa članom 19 stav 2 ovog zakona;
 - 16) ne započne sa preduzimanjem radnji koje se odnose na prebacivanje računa za plaćanje po prijemu ovlašćenja potrošača (član 20 stav 1);
 - 17) kao pružalac platnih usluga - primalac, u roku od dva radna dana od dana prijema ovlašćenja, ne izvrši radnje iz člana 21 ovog zakona;
 - 18) kao pružalac platnih usluga - prenosilac, po prijemu zahtjeva iz člana 21 ovog zakona od pružaoca platnih usluga - primaoca, ne izvrši radnje iz člana 22 stav 1 ovog zakona;
 - 19) kao pružalac platnih usluga - prenosilac blokira platni instrument prije dana utvrđenog u ovlašćenju potrošača (član 22 stav 2);
 - 20) kao pružalac platnih usluga - primalac ne postupi na način i u rokovima utvrđenim članom 23 ovog zakona;
 - 21) kao pružalac platnih usluga - prenosilac ili pružalac platnih usluga - primalac ne obezbijedi potrošaču bez naknade pristup svim raspoloživim podacima o postojećim trajnim nalogima i direktnim zaduženjima (član 24 stav 1);
 - 22) kao pružalac platnih usluga - prenosilac naplati naknadu potrošaču ili pružaocu platnih usluga - primaocu za davanje podataka (član 24 stav 2);
 - 23) kao pružalac platnih usluga - prenosilac ili pružalac platnih usluga - primalac naplati potrošaču naknade suprotno članu 24 stav 4 ovog zakona;
 - 24) ne nadoknadi potrošaču imovinsku štetu bez odlaganja (član 25 stav 1);
 - 25) potrošaču ne učini dostupnim informacije o usluzi prebacivanja računa za plaćanje u skladu sa članom 26 ovog zakona;
 - 26) ne izvještava Centralnu banku u skladu sa propisom iz člana 35 stav 1 (član 35 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice pružaoca platnih usluga iz stava 1 ovog člana novčanom kaznom od 500 do 2.000 eura.

Član 45

Novčanom kaznom od 3.500 do 20.000 eura kazniće se banka ako:

- 1) ne nudi potrošačima račune za plaćanje sa osnovnim uslugama (član 27 stav 3);
- 2) na zahtjev potrošača, ne otvori račun za plaćanje sa osnovnim uslugama ili odbije taj zahtjev, najkasnije u roku od 10 radnih dana od dana prijema urednog zahtjeva (član 29 stav 1);
- 3) otvaranje računa za plaćanje sa osnovnim uslugama uslovi ugovaranjem dodatnih usluga (član 29 stav 9);
- 4) omogućiti raspolaganje novčanim sredstvima u iznosu koji prelazi raspoloživa novčana sredstva na računu za plaćanje sa osnovnim uslugama, odnosno zaključi ugovor o prekoračenju koji bi se odnosio na taj račun (član 30 stav 6);

- 5) potrošaču naplati naknade koje inače ne naplaćuje prema svojoj uobičajenoj politici određivanja cijena (član 31 stav 1);
- 6) potrošaču naplati naknade suprotno članu 31 st. 2, 4 i 5 ovog zakona;
- 7) u poslovnim prostorijama namijenjenim za rad sa potrošačima i na svojoj internet stranici, ne objavi tarifu po kojoj naplaćuje naknade za usluge iz člana 30 stav 1 ovog zakona (član 31 stav 7);
- 8) Centralnoj banci ne dostavi podatke o naknadama povezanim sa računom za plaćanje sa osnovnim uslugama, najkasnije u roku od tri radna dana od dana utvrđivanja tarife za te usluge (član 31 stav 8);
- 9) u slučaju kada odbije da izvrši autorizovanu platnu transakciju zbog toga što na računu za plaćanje sa osnovnim uslugama nema dovoljno raspoloživih sredstava, potrošaču naplati naknadu za odbijanje izvršavanja te transakcije (član 31 stav 9);
- 10) potrošaču ne dostavi, bez naknade i u pisanoj formi, obavještenje o razlozima za raskid ugovora, najkasnije dva mjeseca prije stupanja na snagu raskida tog ugovora (član 32 stav 2);
- 11) ne obavijesti Centralnu banku da potrošačima nudi račune za plaćanje sa osnovnim uslugama (član 33 stav 1);
- 12) potrošaču, bez naknade, ne učini lako dostupnim informacije i ne pruži objašnjenja u vezi sa obilježjima računa za plaćanje sa osnovnim uslugama, uslovima korišćenja tog računa i naknadama u vezi sa tim računom (član 33 stav 3).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u banci iz stava 1 ovog člana novčanom kaznom od 1.000 do 2.000 eura.

VIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Usklađivanje važećih okvirnih ugovora

Član 46

Pružaoци platnih usluga dužni su da okvirne ugovore, zaključene sa potrošačima do početka primjene ovog zakona, usklade sa odredbama ovog zakona, najkasnije u roku od tri mjeseca od početka primjene ovog zakona.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, smatraće se da su pružaoци platnih usluga izvršili usklađivanje iz tog stava ukoliko, u roku od 30 dana od dana početka primjene ovog zakona, izvrše usklađivanje svojih opštih uslova poslovanja sa ovim zakonom i učine ih lako dostupnim potrošačima u elektronskom obliku na svojoj internet stranici i/ili u prostorijama kojima potrošač ima pristup.

Donošenje podzakonskih propisa Centralne banke

Član 47

Centralna banka će donijeti propise za koje je ovlašćena ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Stupanje na snagu i početak primjene ovog zakona

Član 48

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”, a primjenjivaće se nakon isteka godine dana od dana njegovog stupanja na snagu.

O B R A Z L O Ž E N J E

1. Ustavni osnov

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbama člana 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojima je propisano da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

2. Razlozi za donošenje ovog zakona

2.1. Jedna od osnovnih pretpostavki efikasnog funkcionisanja finansijskog sistema jedne zemlje je siguran i efikasan platni promet, koji u svakoj tržišnoj privredi djeluje kao vitalna komponenta finansijske infrastrukture.

Platni promet se sastoji iz dva kompatibilna dijela: platnih sistema i instrumenata plaćanja, a savremeno organizovan platni promet zasniva se i na korišćenju informaciono-komunikacionih tehnologija.

Platni promet u Crnoj Gori predstavlja jednu od najvažnijih komponenti nesmetanog funkcionisanja finansijske infrastrukture i finansijskog sistema Crne Gore u cjelini, pa je, stoga, stalno bio predmet zakonske i podzakonske regulative.

Reformom u oblasti platnog prometa iz 2005. godine, platni promet u zemlji prenesen je iz bivšeg Zavoda za obračun i plaćanja u banke, čime su stvoreni preduslovi za razvoj platnog prometa u skladu sa savremenim standardima platnog prometa u svijetu.

U okviru pristupnih pregovora koje Crna Gora vodi sa Evropskom unijom, platni promet je obuhvaćen Poglavljem 4 - „Sloboda kretanja kapitala“, koje obuhvata tri temeljna područja: 1) kretanje kapitala i plaćanja; 2) platni promet, i 3) sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

Sloboda kretanja kapitala je jedan od osnovnih principa jedinstvenog tržišta Evropske unije i jedina od četiri slobode koja prelazi granice Evropske unije - sloboda prometa robe, kretanja lica, pružanja usluga i kretanja kapitala. Osnovna načela jedinstvenog tržišta su načelo nediskriminacije i načelo uzajamnog priznavanja.

U okviru pristupnih pregovora vezanih za Poglavlje 4 - „Sloboda kretanja kapitala“, u periodu od 2012. do 2014. godine, najvažniji su sljedeći datumi:

- 14. decembra 2012. godine - donijeta je Odluka o obrazovanju Radne grupe za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na poglavlje „Sloboda kretanja kapitala“ ("Sl. list CG", br. 6/13);
- 18. januara 2013. godine - predstavnici Evropske komisije održali su za predstavnike Radne grupe za Poglavlje 4. „Eksplanatorni analitički pregled“ - tzv. Eksplanatorni skrining;

- 21. februara 2013. godine - predstavnici Radne grupe za Poglavlje 4. održali su sa predstavnicima Evropske komisije „Bilateralni analitički pregled“ - tzv. Bilateralni skrining;
- 24. septembra 2013. godine - Crna Gora je dobila „Izveštaj Evropske komisije o analitičkom pregledu pravne tekovine“ - tzv. Izveštaj o skriningu;
- 07. februara 2014. godine - Crna Gora je dostavila pregovaračku poziciju Evropskoj komisiji.

Pravna tekovina EU za oblast platnog prometa temelji se, u okviru primarnih izvora prava EU, na Ugovoru o funkcionisanju Evropske unije (UFEU), dio III „Politike i unutrašnje akcije Unije“, glava IV „Slobodno kretanje ljudi, usluga i kapitala“, član 63, stav 2, kojim se zabranjuju sva ograničenja platnog prometa između država članica i između država članica i trećih zemalja, osim tačno utvrđenih izuzetaka.

Na početku pristupnih pregovora 2014. godine, oblast platnog prometa bila je uređena sljedećim sekundarnim izvorima prava EU:

- Direktivom 2007/64/EZ o platnim uslugama na unutrašnjem tržištu (Payment Services Directive - tzv. PSD I);
- Direktivom 2009/110/EZ o osnivanju, poslovanju i prudencionoj kontroli poslovanja institucija za elektronski novac, i
- Direktivom 98/26/EZ o konačnosti poravnanja u platnim sistemima i sistemima za poravnanje hartija od vrijednosti.

Direktivom 2007/64/EZ o platnim uslugama na unutrašnjem tržištu (PSD I) su u Evropskoj uniji po prvi put uređene platne usluge i prvi put su donijeta jedinstvena pravila za cijelo evropsko privredno područje. Prije donošenja ove direktive platne usluge su bile uređene isključivo nacionalnim zakonodavstvom, tako da je pravni okvir za platne usluge bio uređen različito u okviru nacionalnih pravnih sistema. Direktiva 2007/64/EZ o platnim uslugama na unutrašnjem tržištu (PSD I) predstavljala je tzv. „full harmonisation directive“ - direktivu koje države članice ne mogu ograničavati ili uvesti odredbe drugačije od onih koje su utvrđene tom direktivom, osim u slučajevima tačno određenih opcija i predstavljala je pravni osnov za implementaciju SEPA projekta (Single European Payment Area - projekat za uspostavljanje jedinstvenog platnog prostora, koji se fokusirao na eliminisanje razlika između nacionalnih i prekograničnih transakcija).

U cilju usklađivanja sa naprijed navedenim sekundarnim izvorima prava EU, Skupština Crne Gore je 23. decembra 2013. godine donijela novi Zakon o platnom prometu („Sl. list CG“, br. 62/13), koji je stupio na snagu 9. januara 2015. godine, istovremeno sa 15 podzakonskih akata za njegovo sprovođenje, koje je donijela Centralna banka.

Donošenjem ovog Zakona o platnom prometu i njegovih podzakonskih akata crnogorski regulatorni okvir o platnom prometu je u potpunosti usklađen sa pravnom tekovinom EU iz ove oblasti koja je bila na snazi do kraja 2014. godine.

Ključne novine u oblasti platnog prometa koje su, u tom trenutku, postignute usklađivanjem sa pravnom tekovinom EU bile su: stvaranje pretpostavki za uspostavljanje modernih i sveobuhvatnih pravila primjenjivih na sve platne usluge i

pravnih pretpostavki za implementaciju SEPA projekta; uvođenje novih pružalaca platnih usluga - platnih institucija i institucija za elektronski novac i njihovo licenciranje i kontrola; povećanje transparentnosti pružanja platnih usluga i unapređenje informisanosti korisnika platnih usluga i uvođenje novih subjekata koji, pored banaka, mogu biti operateri platnih sistema.

2.2. Nakon donošenja Direktive 2007/64/EZ o platnim uslugama na unutrašnjem tržištu (PSD I) i njene početne primjene, u Evropskoj uniji je uočeno da su i dalje ostali neriješeni problemi vezani za potpunu transparentnost i uporedivost naknada povezanih sa računom za plaćanje i prebacivanje računa potrošača između pružalaca platnih usluga, a i da je sve aktuelniji problem diskriminacije potrošača na osnovu njihovog državljanstva ili mjesta boravka u Evropskoj uniji pri otvaranju računa za plaćanje, te da se mora utvrditi obaveza banaka sa sjedištem na teritoriji Evropske unije da svim potrošačima moraju otvoriti makar račun sa "osnovnim" uslugama.

Radi razrješenja navedenih problema, u Evropskoj uniji donijeta je Direktiva 2014/92/EU o uporedivosti naknada povezanih sa računima za plaćanje, prebacivanju računa za plaćanje i pristupu računima za plaćanje sa osnovnim uslugama (Payment Accounts Directive - PAD).

U postupku pregovora u okviru Poglavlja 4, Crna Gora se obavezala da će svoje zakonodavstvo uskladiti i sa novousvojenim propisima EU, pa je Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) 2018-2020 planirano usklađivanje i sa navedenom direktivom najkasnije do IV kvartala 2019. godine.

Ovim zakonom predlaže se usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom 2014/92/EZ o uporedivosti naknada povezanih sa računima za plaćanje, prebacivanju računa za plaćanje i pristupu računima za plaćanje sa osnovnim uslugama.

Ova direktiva, zbog potrebe za daljim razvojem unutrašnjeg tržišta Evropske unije i povećanjem finansijske uključenosti i mobilnosti potrošača kojima su računi za plaćanje postali neophodni za učestvovanje u ekonomskom i društvenom svakodnevnom životu modernog društva, propisuje:

- povećanje transparentnosti i uporedivost naknada povezanih sa računima za plaćanje;
- definiše pravila za prebacivanje računa za plaćanje unutar Evropske unije;
- olakšava prekogranično otvaranje računa za plaćanje potrošača, i
- uspostavlja pravila za otvaranje i korišćenje osnovnog računa za plaćanje potrošača.

Ova direktiva otvara mogućnost bolje informisanosti potrošača, kao preduslov za veću zaštitu njihovih prava, lakše uporedivosti naknada za platne usluge povezane sa računom za plaćanje, povećanje konkurentnosti na tržištu, smanjenje troškova i administrativnih poteškoća prilikom prebacivanja računa za plaćanje i razvoja inovacija u oblasti pružanja finansijskih usluga potrošačima. Takođe, direktiva otvara mogućnost finansijske uključenosti za one potrošače koji nisu u stanju da otvore račun za plaćanje zbog prebivališta ili svoje loše finansijske situacije.

Kako se ovim zakonom implementira navedena direktiva, to se ovim zakonom stvaraju pravne pretpostavke za:

- unapređenje regulatornog okvira iz oblasti platnog prometa u pravcu njegovog dodatnog usklađivanja sa propisima EU;
- povećanje nivoa zaštite potrošača kod ugovaranja i korišćenja računa za plaćanje, na način što se povećava transparentnost i obezbjeđuje uporedivost naknada povezanih sa računom za plaćanje potrošača;
- jednostavnije prebacivanje računa za plaćanje potrošača sa jednog pružaoca platnih usluga na drugog unutar Crne Gore, a od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji prebacivanje i na pružaoca platnih usluga u drugoj državi članici, bez prevelikog administrativnog i finansijskog opterećenja;
- ostvarivanje prava potrošača da otvori i koristi račun za plaćanje sa osnovnim uslugama, što će dovesti do veće finansijske uključenosti i mobilnosti potrošača, i
- olakšano otvaranje računa za plaćanje potrošaču u drugoj državi članici, nakon pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Ovaj zakon se odnosi isključivo na potrošače, odnosno na svako fizičko lice koje zaključuje ugovor o platnim uslugama u svrhe koje nijesu namijenjene njegovoj djelatnosti, poslovanju ili zanimanju.

Specifičnost ovog zakona je što se njime utvrđuje da pravo na račun sa osnovnim uslugama ima svako fizičko lice koje ima „zakonit boravak u Crnoj Gori”, tj. boravak u Crnoj Gori u skladu sa propisima kojima se uređuje prebivalište i boravište građana, odnosno boravak stranaca u skladu sa zakonom kojim se uređuju prava stranaca, uključujući i stranca koji boravi u Crnoj Gori u skladu sa zakonima kojima se uređuju azil i izbjeglice ili na osnovu međunarodnog ugovora. Od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, pravo da otvori račun sa osnovnim uslugama kod banke sa sjedištem u u Crnoj Gori imaće svaki potrošač koji ima “zakonit boravak na teritoriji Evropske unije”, uključujući potrošača bez stalne adrese i tražioca azila, kao i potrošača kojem nije odobren boravak ali čije protjerivanje nije moguće iz pravnih ili činjeničnih razloga, bez obzira na mjesto njegovog boravka na teritoriji Evropske unije.

3. Usaglašenost sa evropskim zakonodavstvom i potvrđenim međunarodnim konvencijama

Ovaj zakon se donosi radi dodatnog usklađivanja određenih pitanja iz pregovaračkog Poglavlja 4. - „Sloboda kretanja kapitala“ koja se odnose na platni promet, sa pravnom regulativom Evropske unije.

Predloženim zakonom se u pravni sistem Crne Gore u potpunosti implementira:

- Direktiva 2014/92/EZ o uporedivosti naknada povezanih sa računima za plaćanje, prebacivanju računa za plaćanje i pristupu računima za plaćanje sa osnovnim uslugama (Payment Accounts Directive - PAD).

4. Obrazloženje osnovnih pravnih instituta

4.1. Glava I: »OSNOVNE ODREDBE« (čl. 1 do 6)

Ovim odredbama zakona uređuje se: predmet ovog zakona, na koje se račune za plaćanje primjenjuje ovaj zakon, zabrana diskriminacije, primjena drugih zakona, upotreba rodno osjetljivog jezika i značenje pojedinih izraza.

Predmet ovog zakona su: transparentnost i uporedivost naknada povezanih sa računom za plaćanje potrošača, prava potrošača na prebacivanje računa za plaćanje i uslovi i način ostvarivanja prava na otvaranje i korišćenje računa za plaćanje sa osnovnim uslugama.

Ovim zakonom se utvrđuje da se on primjenjuje na račune za plaćanje koji potrošačima omogućavaju korišćenje najmanje sljedećih platnih usluga:

- 1) uplatu gotovog novca na račun za plaćanje;
- 2) isplatu gotovog novca sa računa za plaćanje, i
- 3) izvršavanje platnih transakcija, uključujući kreditne transfere u korist drugog lica ili od drugog lica.

Ovim zakonom ustanovljava se zabrana diskriminacije potrošača, po bilo kom osnovu, pri otvaranju računa za plaćanje, uključujući i zabranu diskriminacije pri otvaranju računa za plaćanje sa osnovnim uslugama.

Ovim zakonom se, pored pojmova koji su definisani Zakonom o platnom prometu, definišu i određeni novi pojmovi, i to: naknade, ugovor o prekoračenju, prečutno prekoračenje, usluge povezane sa računom za plaćanje, prebacivanje računa za plaćanje, zakonit boravak u Crnoj Gori i dr.

4.2. Glava II: »TRANSPARENTNOST I UPOREDIVOST NAKNADA POVEZANIH SA RAČUNOM ZA PLAĆANJE» (čl. 7 do 16)

Odredbe ove glave primjenjuju se na sve pružaoce platnih usluga koji potrošačima pružaju usluge otvaranja i vođenja računa za plaćanje.

Ovim odredbama zakona transparentnost naknada povezanih sa računom za plaćanje obezbjeđuje se:

- utvrđivanjem liste najreprezentativnijih usluga;
- sačinjavanjem informativnog dokumenta o naknadama i pojmovnika;
- sačinjavanjem izvještaja o naknadama, i
- upoređivanjem naknada.

Ovim odredbama zakona utvrđena je obaveza Centralne banke da propiše listu od najmanje 10, a najviše 20 najreprezentativnijih usluga povezanih sa računom za plaćanje za koje potrošači plaćaju naknade, a koje nudi najmanje jedan pružalac platnih usluga u Crnoj Gori, kao i da tu listu redovno ažurira i objavljuje na svojoj internet stranici.

Lista najreprezentativnijih usluga sadrži pojmove i definicije za svaku pojedinačnu uslugu povezanu sa računom za plaćanje, a pri utvrđivanju ove liste Centralna banka uzima u obzir:

- usluge koje potrošači najčešće koriste u vezi sa računom za plaćanje, i
- usluge koje potrošači izlažu najvećem trošku.

Pojmove i definicije iz liste najreprezentativnijih usluga povezanih sa računom za plaćanje pružaoci platnih usluga su dužni koristiti u informativnim dokumentima o naknadama i izvještaju o naknadama, kao i u predugovornim i reklamnim informacijama namijenjenim potrošačima i u ugovorima koje sklapaju sa potrošačima.

Primjenom istih pojmova i definicija najreprezentativnijih usluga potrošačima se omogućuje jednostavnije i lakše razumijevanje i uporedivost naknada povezanih sa računom za plaćanje.

Ovim odredbama zakona propisuje se obaveza pružaoca platnih usluga da, u primjerenom roku prije zaključenja sa potrošačem okvirnog ugovora o računu za plaćanje, dostavi potrošaču bez naknade, u papirnoj formi ili drugom trajnom mediju, informativni dokument o naknadama za najreprezentativnije usluge povezane sa računom za plaćanje i pojmovnik koji mora obuhvatiti pojmove i definicije tih usluga.

Odredbama ove glave utvrđuje se i sadržaj informativnog dokumenta o naknadama.

Takođe, utvrđuje se i obaveza pružaoca platnih usluga da informativni dokument o naknadama i pojmovnik u svakom trenutku učini lako dostupnim potrošaču, uključujući i potrošača koji nije korisnik platnih usluga tog pružaoca platnih usluga, i to u:

- 1) elektronskom obliku na svojoj internet stranici, i
- 2) prostorijama pružaoca platnih usluga kojima potrošač ima pristup.

Takođe, ovim odredbama propisuje se da je pružalac platnih usluga dužan da Centralnoj banci dostavi informativni dokument o naknadama i njegove izmjene i dopune, najkasnije u roku od tri dana od dana njihove izrade.

Ovim odredbama zakona utvrđeno je i da Centralna banka može propisati izgled i format informativnog dokumenta o naknadama.

Ovim zakonom se utvrđuje i obaveza pružaoca platnih usluga da potrošaču najmanje jednom godišnje, besplatno dostavi izvještaj o naknadama, koji obuhvata sve naplaćene naknade i kamate za sve usluge povezane sa računom za plaćanje. Na taj način omogućava se potrošaču da može periodično sagledati sve svoje troškove koji se odnose na izvršene usluge povezane sa računom za plaćanje.

Odredbama ove glave propisuje se i detaljan sadržaj izvještaja o naknadama.

Da bi se dobio bolji pregled prometa na tržištu i olakšao odabir računa za plaćanje koji najbolje odgovara potrebama potrošača, odredbama ovog zakona utvrđena je obaveza Centralne banke da na svojoj internet stranici besplatno objavljuje uporedni prikaz naknada koje pružaoci platnih usluga naplaćuju potrošačima, i to najmanje za

usluge navedene u listi najreprezentativnijih usluga povezanih sa računom za plaćanje. Pružaoci platnih usluga dužni su da na svojoj internet stranici obezbijede link sa ovom internet stranicom Centralne banke.

Podaci koji se objavljuju na internet stranici Centralne banke prikupljaju se od pružaoca platnih usluga, na način i u roku koji Centralna banka odredi za dostavljanje tih podataka. Pružalac platnih usluga je dužan da Centralnoj banci dostavi, pored podataka iz informativnog dokumenta o naknadama, i druge podatke potrebne za objavljivanje uporedivih podataka o naknadama.

4.3. Glava III: »PREBACIVANJE RAČUNA ZA PLAĆANJE» (čl. 17 do 26)

Odredbe ove glave primjenjuju se na sve pružaoce platnih usluga koji potrošačima pružaju usluge otvaranja i vođenja računa za plaćanje.

Ovim zakonom uvodi se nova usluga - usluga prebacivanja računa za plaćanje od strane pružaoca platnih usluga.

Usluga prebacivanje računa za plaćanje je, na zahtjev potrošača, 1) prenos informacija sa jednog pružaoca platnih usluga na drugog o svim ili pojedinim trajnim nalogima za kreditne transfere, ponavljajućim direktnim zaduženjima i ponavljajućim dolaznim kreditnim transferima koji se izvršavaju na računu za plaćanje, 2) prenos raspoloživih novčanih sredstava sa računa za plaćanje koji potrošač ima kod pružaoca platnih usluga - prenosioca na račun za plaćanje koji potrošač otvori ili ima kod pružaoca platnih usluga - primaoca, uz ukidanje ili bez ukidanja računa za plaćanje kod pružaoca platnih usluga - prenosioca, ili 3) oboje, uz ukidanje ili bez ukidanja prethodnog računa za plaćanje.

Ovim zakonom se utvrđuje obaveza pružaoca platnih usluga - primaoca da potrošaču, koji otvori ili ima račun za plaćanje kod pružaoca platnih usluga - prenosioca, omogući prebacivanje računa za plaćanje u istoj valuti.

Usluga prebacivanja vrši se isključivo na osnovu ovlašćenja potrošača, sa ili bez ukidanja računa za plaćanje koji je otvoren kod pružaoca platnih usluga - prenosioca. U slučaju zajedničkog računa za plaćanje, prebacivanje računa za plaćanje započinje po prijemu ovlašćenja od svih imalaca računa.

Ovim odredbama zakona uređuju se postupak i način davanja ovlašćenja od strane potrošača za prebacivanje računa za plaćanje i njegov sadržaj, inicijalne obaveze pružaoca platnih usluga - primaoca i njegove obaveze nakon prijema zatraženih informacija, obaveze platnih usluga - prenosioca, naknade povezane sa prebacivanjem računa za plaćanje, odgovornost pružalaca platnih usluga koji učestvuju u prebacivanju i informacije koje su ti pružaoci platnih usluga dužni da potrošaču učine dostupnim u vezi sa prebacivanjem računa za plaćanje.

Ovim zakonom se utvrđuje da, ako pružalac platnih usluga - prenosilac i pružalac platnih usluga - primalac naplaćuju potrošaču naknade za prebacivanje računa za plaćanje, te naknade moraju biti razumne i u skladu sa stvarnim troškovima tog pružaoca platnih usluga. Izuzetno, pružalac platnih usluga - prenosilac i pružalac platnih usluga - primalac dužni su da potrošaču obezbijede bez naknade pristup

svim raspoloživim podacima o postojećim trajnim nalozima i direktnim zaduženjima koje potrošač ima kod tih pružalaca platnih usluga, a pružalac platnih usluga - prenosilac ne smije naplatiti naknadu potrošaču ili pružaocu platnih usluga - primaocu za davanje podataka koje od njega zatraži pružalac platnih usluga - primalac.

Odredbama ovog zakona odgovornost pružaoca platnih usluga koji je uključen u postupak prebacivanja računa za plaćanje uređena je na sljedeći način:

- pružalac platnih usluga odgovoran je da nadoknadi potrošaču imovinsku štetu, utvrđenu u skladu sa opštim pravilima o odgovornosti za štetu, koju je potrošač pretrpio zbog toga što taj pružalac platnih usluga nije u cjelosti ili djelimično ispunio svoje obaveze iz ovog zakona;
- ova odgovornost se isključuje u slučaju izuzetnih i nepredviđenih okolnosti na koje pružalac platnih usluga nije mogao uticati i čije se posljedice ne bi mogle izbjeći uprkos postupanju sa potrebnom pažnjom, kao i u slučaju kada je pružalac platnih usluga bio dužan da primijeni drugi propis.

Odredbama ovog zakona taksativno se određuju informacije koje je pružalac platnih usluga dužan da potrošaču učini dostupnim u vezi sa prebacivanjem računa. Takođe, propisuje se obaveza pružaoca platnih usluga da ove informacije mora učiniti dostupnim potrošaču bez naknade, i to na papiru ili drugom trajnom mediju, u svim poslovnim prostorijama kojima potrošači imaju pristup i na svojoj internet stranici.

4.4. Glava IV: »RAČUN ZA PLAĆANJE SA OSNOVNIM USLUGAMA» (čl. 27 do 33)

Odredbe ove glave ne primjenjuju se na sve pružaoce platnih usluga, nego samo na banke sa sjedištem u Crnoj Gori, i to na:

- banke koje su dužne da nude račune za plaćanje sa osnovnim uslugama jer ispunjavaju kriterijume utvrđene propisom Centralne banke, i
- banke koje ne ispunjavaju kriterijume utvrđene propisom Centralne banke, ali samostalno odluče da nude potrošačima račune za plaćanje sa osnovnim uslugama.

Ovim zakonom utvrđuje se pravo potrošača koji ima zakonit boravak u Crnoj Gori, uključujući i potrošača koji nema stalnu adresu i tražioca azila, kao i potrošača koji nije dobio dozvolu za boravak a čije protjerivanje nije moguće iz pravnih ili stvarnih razloga, na otvaranje računa za plaćanje sa osnovnim uslugama kod banke sa sjedištem u Crnoj Gori, bez obzira na mjesto boravka tog potrošača u Crnoj Gori.

Da bi potrošači mogli da iskoriste navedeno zakonsko pravo, ovim zakonom propisuje se obaveza banke koja nudi račun za plaćanje sa osnovnim uslugama da svim potrošačima, koji imaju zakonit boravak u Crnoj Gori, otvori račun za plaćanje sa osnovnim uslugama ili odbije taj zahtjev, bez odlaganja, a najkasnije u roku od 10 radnih dana od dana prijema urednog zahtjeva.

Otvaranje računa za plaćanje sa osnovnim uslugama mora biti sprovedeno u skladu sa propisom kojim se uređuje sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

Ovim zakonom utvrđuju se usluge koje banka mora da pruža uz račun za plaćanje sa osnovnim uslugama, i to:

- 5) usluge koje omogućavaju otvaranje, vođenje i ukidanje računa za plaćanje;
- 6) usluge koje omogućavaju uplatu gotovog novca na račun za plaćanje;
- 7) usluge koje omogućavaju isplatu gotovog novca sa računa za plaćanje, na šalteru ili bankomatu tokom ili izvan radnog vremena banke, i
- 8) izvršavanje sljedećih platnih transakcija:
 - direktnih zaduženja;
 - platnih transakcija putem platne kartice, uključujući plaćanja putem interneta, i
 - kreditnih transfera, uključujući trajne naloge, na terminalima, šalterima i putem interneta, ako su dostupni.

Navedene usluge banka ne smije nuditi potrošaču u okviru računa za plaćanje sa osnovnim uslugama u obimu koji je manji od onog u kome te usluge inače nudi u okviru računa za plaćanje koji nije račun za plaćanje sa osnovnim uslugama.

Banka može da odbije da potrošaču otvori račun za plaćanje sa osnovnim uslugama ako taj potrošač kod druge banke sa sjedištem u Crnoj Gori već ima otvoren račun za plaćanje koji mu omogućava korišćenje navedenih osnovnih usluga. Pri tome, ovim zakonom se daje pravo banci da može provjeriti da li potrošač ima otvoren drugi račun za plaćanje, i to na dva načina: ili direktnom provjerom u saradnji sa drugim bankama ili prihvatanjem pisane izjave potrošača da nema otvoren račun za plaćanje u Crnoj Gori ili da će račun za plaćanje biti ukinut. U slučaju odbijanja zahtjeva za otvaranje računa za plaćanje sa osnovnim uslugama, banka je dužna da, bez odlaganja, u pisanoj formi i bez naknade, dostavi potrošaču obavještenje o odbijanju i razlozima odbijanja.

Ovim zakonom definisano je i sljedeće:

- da banka ne smije otvaranje računa za plaćanje sa osnovnim uslugama uslovljavati ugovaranjem dodatnih usluga;
- da račun za plaćanje sa osnovnim uslugama mora biti u valuti koja je sredstvo plaćanja u Crnoj Gori;
- da račun za plaćanje sa osnovnim uslugama mora omogućiti potrošaču izvršavanje neograničenog broja platnih transakcija i drugih radnji u vezi sa osnovnim uslugama;
- da račun za plaćanje sa osnovnim uslugama mora omogućiti potrošaču iniciranje i izvršavanje platnih transakcija u prostorijama banke i/ili putem interneta ako ga banke nude.

Odredbama ovog zakona propisana je zabrana banci da omogući raspolaganje novčanim sredstvima u iznosu koji prelazi raspoloživa novčana sredstva na računu za plaćanje sa osnovnim uslugama, odnosno zabrana zaključivanja ugovora o prekoračenju koji bi se odnosio na taj račun, što predstavlja suštinsku razliku u odnosu na pružanje usluga povezanih sa računom koji nije račun za plaćanje sa osnovnim uslugama.

Ovim zakonom uređuju se i naknade povezane sa računom za plaćanje sa osnovnim uslugama. Osnovni je princip da banka, za usluge koje nudi u okviru računa za plaćanje sa osnovnim uslugama, smije potrošaču naplatiti samo one naknade koje i inače naplaćuje prema svojoj uobičajenoj politici određivanja cijena, a ne i neke druge dodatne naknade. Takođe, zakonom se propisuje da banka usluge povezane sa računom za plaćanje sa osnovnim uslugama pruža bez naknade ili uz razumnu naknadu, s tim da kriterijume za određivanje razumnih naknada utvrđuje Centralna banka svojim propisom.

Dodatna povoljnost koja se utvrđuje ovim zakonom je utvrđivanje potrošača koji pripadaju osjetljivoj grupi, a kojima je banka dužna da osnovne usluge i 10 nacionalnih platnih transakcija mjesečno pruža bez naknade, a kada naplaćuje naknadu za ostale platne transakcije - ta naknada smije iznositi najviše 70% naknade koju naplaćuje drugim imaćima računa za plaćanje sa osnovnim uslugama.

U smislu ovog zakona, potrošačima koji pripadaju osjetljivoj grupi smatraju se korisnici:

- 6) minimalne zarade;
- 7) materijalnog obezbjeđenja;
- 8) lične invalidnine;
- 9) dodatka za njegu i pomoć;
- 10) novčane naknade po osnovu osiguranja od nezaposlenosti.

Banka je dužna da, u poslovnim prostorijama namijenjenim za rad sa potrošačima i na svojoj internet stranici, objavi tarifu po kojoj naplaćuje naknade za usluge povezane sa računom za plaćanje sa osnovnim uslugama, kao i da Centralnoj banci dostavlja podatke o naknadama povezanim sa računom za plaćanje sa osnovnim uslugama.

Ovim zakonom određeni su i uslovi pod kojima banka može jednostrano raskinuti okvirni ugovor o računu za plaćanje sa osnovnim uslugama.

U cilju obezbjeđivanja transparentnosti pružanja usluga povezanih sa računom za plaćanje sa osnovnim uslugama i bolje informisanosti potrošača, ovim zakonom se propisuje:

- obaveza banaka da potrošaču, bez naknade, učine lako dostupnim informacije i pruže objašnjenja u vezi sa obilježjima računa za plaćanje sa osnovnim uslugama, uslovima korišćenja tog računa, kao i naknadama u vezi sa tim računom;
- obaveza banaka koje nude račun za plaćanje sa osnovnim uslugama da o tome obavijeste Centralnu banku;
- obaveza Centralne banke da, na svojoj internet stranici, objavi informacije o nazivu banaka u Crnoj Gori koje nude potrošačima račune za plaćanje sa osnovnim uslugama, uslovima i načinu ostvarivanja prava na račun za plaćanje sa osnovnim uslugama, naknadama u vezi sa tim računima i pravu potrošača na mogućnosti vansudskog rješavanja sporova.

4.5. Glava V: »NADLEŽNI ORGANI I VANSUDSKO RJEŠAVANJE SPOROVA » (čl. 34 do 36)

Ovim zakonom se propisuje da je organ nadležan za kontrolu poslovanja pružalaca platnih usluga u skladu sa ovim zakonom Centralna banka, koja tu kontrolu vrši na način i u postupku koji je propisan zakonom kojim se uređuje poslovanje kreditnih institucija i zakonom kojim se uređuje platni promet.

Takođe, ovim zakonom daje se ovlašćenje Centralnoj banci da, u statističke svrhe i/ili za potrebe kontrole, može propisati sadržaj izvještavanja o aktivnostima pružaoca platnih usluga prema ovom zakonu, kao i rokove i način dostavljanja tih izvještaja.

U cilju veće pravne zaštite potrošača, odredbama ovog zakona uređuje se i vansudsko rješavanje sporova. U tom smislu, zakonom se utvrđuje da potrošač ima pravo na prigovor pružaocu platnih usluga, kao i mogućnost rješavanja spornog odnosa u vezi aktivnosti koji reguliše ovaj zakon i putem vansudskog rješavanja sporova u skladu sa zakonom kojim se uređuje poslovanje kreditnih institucija, zakonom kojim se uređuje platni promet i zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača koji koriste finansijske usluge.

4.6. Glava VI: »ODREDBE KOJE SE PRIMJENJUJU NAKON PRISTUPANJA CRNE GORE EVROPSKOJ UNIJI» (čl. 37 do 43)

Ovim zakonom propisuje se da će, nakon pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, Centralna banka biti dužna da utvrđuje i objavljuje na svojoj internet stranici listu najreprezentativnijih usluga usklađenu sa standardizovanom terminologijom koju utvrđuje Evropska komisija, na predlog Evropskog nadzornog tijela za bankarstvo (EBA). Takođe, utvrđuje se obaveza Centralne banke da, svake četiri godine, procjenjuje i, po potrebi, ažurira listu najreprezentativnijih usluga i o ažuriranoj listi najreprezentativnijih usluga izvještava Evropsku komisiju i EBA-u.

Takođe, nakon ulaska Crne Gore u Evropsku uniju, pružalac platnih usluga sa sjedištem u Crnoj Gori biće dužan da potrošaču dostavi informativni dokument o naknadama i izvještaj o naknadama na obrascu koji utvrđuje Evropska komisija, na predlog EBA-e.

Ovim zakonom se, u cilju olakšavanja potrošačima prekograničnog otvaranja računa za plaćanje nakon ulaska Crne Gore u Evropsku uniju, propisuju radnje koje će pružalac platnih usluga sa sjedištem u Crnoj Gori biti dužan da preduzme ukoliko potrošač odluči da otvori račun za plaćanje kod pružaoca platnih usluga sa sjedištem u drugoj državi članici Evropske unije.

Takođe, ovim zakonom uređuje se pravo na račun za plaćanje sa osnovnim uslugama nakon pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. U tom smislu, propisuje se da potrošač koji ima zakonit boravak na teritoriji Evropske unije, uključujući potrošača bez stalne adrese i tražioca azila, kao i potrošača kojem nije odobren boravak ali čije protjerivanje nije moguće iz pravnih ili činjeničnih razloga, ima pravo da otvori račun za plaćanje sa osnovnim uslugama kod banke sa sjedištem u Crnoj Gori, bez obzira na mjesto njihovog boravka na teritoriji Evropske unije.

Ovim zakonom se uređuju i način i uslovi pod kojima Centralna banka, nakon ulaska Crne Gore u Evropsku uniju, saraduje sa Evropskom komisijom, Evropskom centralnom bankom, nacionalnim centralnim bankama drugih država članica i organima drugih država članica nadležnim za vršenje kontrole, odnosno nadzora kod pružalaca platnih usluga u vezi sa obavezama koje se odnose na transparentnost i uporedivost naknada koje naplaćuju potrošačima u vezi sa računima za plaćanje, poštovanjem prava potrošača kod prebacivanja računa za plaćanje i načinom ostvarivanja njihovog prava na otvaranje i korišćenje računa za plaćanje sa osnovnim uslugama.

U tom smislu, Centralna banka je ovim zakonom određena kao tzv. „kontakt institucija“ za saradnju, o čemu obavještava Evropsku komisiju i nadležne organe drugih država članica.

4.7. Glava VII: »KAZNENE ODREDBE » (čl. 44 do 45)

Kaznenim odredbama predviđene su novčane kazne za prekršaje za postupanje pružalaca platnih usluga i banaka suprotno odredbama ovog zakona.

4.8. Glava VIII: »PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE» (čl. 46 do 48)

Ovim odredbama zakona propisuje se obaveza pružaoca platnih usluga da okvirne ugovore, zaključene sa potrošačima do početka primjene ovog zakona, usklade sa odredbama ovog zakona, najkasnije u roku od tri mjeseca od početka primjene ovog zakona.

S obzirom da se radi o velikom broju ovakvih ugovora i da bi njihovo inoviranje predstavljalo veoma zahtjevan posao za pružaoce platnih usluga, ovim odredbama zakona propisano je da će se smatrati da je usklađivanje izvršeno ako, u roku od 30 dana od dana početka primjene ovog zakona, pružaoci platnih usluga izvrše usklađivanje svojih opštih uslova poslovanja sa ovim zakonom i učine ih lako dostupnim potrošačima u elektronskom obliku na svojoj internet stranici i/ili u prostorijama kojima potrošač ima pristup.

Ovim odredbama zakona određen je i rok za donošenje podzakonskih akata na osnovu ovog zakona, na način što je propisano da će Centralna banka donijeti podzakonske akte za koje je ovlašćena ovim zakonom u periodu od šest mjeseci od dana stupanja na snagu zakona.

5. Finansijska sredstva za sprovođenje ovog zakona

Za sprovođenje ovog zakona nijesu potrebna finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore.